

kivánhattak, csakugyan meg is kapták.⁴ Az ítéletet helytelennek tartom. Alperes *kettőre* kötelezte magát: 1. arra, hogy a felpereseket a haszonbérlelővel átvéteti és 2. *ezenfelül* nyugdíj fizetésére. Az alperes azért, hogy egyik kötelezettségének megfelelt, még nem teljesítette a másikat. *Realiter* alperes csak akkor tesz eleget kötelezettségének, ha valorizáltan fizet. Az, hogy valamely fixfizetéses állásnak külön érdeke vagy (hogy az örökjogból és a házassági vagyonból vett műszóval éljek) a mai viszonyokból folyó „természetes értéknövekedése“ van, merőben új. Ha pedig ilyen „érték“-ről jogilag beszélni lehetne, úgy ez csak a felperesek javára szolgál, alperes azzal a magatartásával nem kompenzálhatja és annak révén nem gazdagodhatik. Hogy a Kuria ezt az „értéket“ mért tudja be annál a felperesnél is, aki önállósította magát, nem értem; csak nem tartja a Kuria az önállósulást jogszünetítő cselekménynek? Ez az eset élesen mutatja, hogy a valorizálásnak a bíróra bizása mekkora hatalmat ad a bírónak, aki azáltal, hogy nem vagy nem teljesen valorizál, valójában nullifikál jog szerint járó, de az ő szemében valamiért méltánytalannak látszó követelést. Még megjegyzem, hogy arra, miszerint az alperes vagyoni viszonyai a valorizációt nem bírják el, a leközölt szövegben adat nincs. *Vági.*

Elveszett ponyva értékének valorizációja. Felperes az 1918. évben, még a háború folyama alatt ponyvákat adott kölcsön az alperesnek, aki azokat vasuti küldeményei betakarására használta. Az októberi összeomlással bekövetkezett forradalmi események és ellenséges megszállások folytán alperes üzletfeleitől nem kapta vissza a ponyvákat. Felperes a keresetet csak az 1921. évben indította meg, kérve a ponyvák természetben való kiadását. Az elsőbíróság, ily értelemben, marasztaló ítéletet is hozott. A másodbíróság előtt azután felperes kereseti kérelmét kártérítésre fordította, kérvén a ponyváknak a visszaadás elmulasztását követő 1918. év végén fennállott értékét. A fellebbezési bíróság ezen összeget teljes valorizációval ítélte meg.

A kir Kuria a valorizáció mértékét leszállította, hivatkozván „az 1923. évi XXXIX. t.c. 2. és 6. §-aiban foglalt rendelkezések figyelembevételével kialakult és állandóan követett állandó gyakorlatra“, melynek értelmében valamely pénzkövetelés valorizációjának akkor van helye, ha az adóst esedékessé vált tartozásának megfizetése körül a pusztá fizetési késedelmet meghaladó vétkekesség terheli. Minthogy pedig a jelen esetben a fellebbezési bíróság nem állapított meg oly tényeket, melyekből oly következtetés volna vonható, mintha a felperes keresetének beadása előtti időben már alperest a pusztá fizetési késedelmet meghaladó vétkekesség terhelte volna, ennél fogva a megítélt összeget az ítélet csupán a kereset beadási napjának megfelelő értékben valorizálta. Ezen időponttól kezdve azonban az alperes már minősítetten vétkesnek volt tekintendő, mert — bár felperes a ponyvák természetben való kiadását tárgyazó és így helytelen kereseti kérelmét csak a fellebbezési bíróság előtt változtatta át

kártérítési kövefeléssé — alperes a kereset teljes elutasítását kérte s alaptalan bizonyítási indítványával a per befejezését is nagymértékben elhuzta.

Ezzel az ítélettel szemben a IV. tanács által hozott 3472 1923. sz. ítélet a zsákok természetben való visszaadását igénylő folperest teljes mértékben helyesen perlekedőnek tekintette, mert ezen ítélet szerint a természetben való visszaadásra irányuló kereseti kérelemben, mint nagyobbban, a zsákok egyenértékének valorizálása iránti kérelem is bennfoglaltatik s ezért nem volt akadálya sem annak, hogy ezen érték valorizálva állapíttassék meg, sem pedig, hogy alperes az összes költségben marasztaltassék.

F. P.

A vasúti joggyakorlat. Amely hosszú ideig mereven elzárkózott a valorizáció gondolatának recipiálásától, ma már nem tud szembehelyezkedni a valorizációban jelentkező igazságok lassan, de ellenállhatatlanul ható erejével. A Curia még a legujabb időkig az 1923 évi XXXIX. t.-c.-re hivatkozással következetesen megtagadta a vasut elleni kártérítési követelés valorizációját. Ezért jelentős állomás a felértékelés felé vezető uton a IV. tanács elvi érveléssel dekalált újabb álláspontja, amely szerint „az 1923. XXXIX. t.-c. csak az adott gazdasági viszonyok között szükségesnek mutatkozott kamatkárpótlás rendezését célozta, a vasut tartozásait, illetően e keretben tett különleges rendelkezés nem érintheti a Vüsz. 95. §-án alapuló felelősségből folyó kártérítési kötelezettséget“ (6362/1924—6682/1924. sz. ítéletek).

A megtámadhatatlannak tartott törvényes akadály elhárítása azonban nem nyitotta meg a zsilipeket. A jog egyéb területén nem ismert, vagy a valorizáció öskorából kisértő további megszorítások emelnek akadályokat a valorizációs gyakorlat egészséges expanziója elé. A fuvarozás közben elveszett, vagy megsérült áru értékét a gyakorlat elvileg ma is csak akkor valorizálja, ha „a kártérítési kötelezettség már a kár felmerülte idején kétségtelen volt, a vasutat az egyszerű késedelmet meghaladó vétkekesség terheli és ha az elvesztett ingóságokat a károsult annak idején, igazolt vagyontalansága miatt nem pótolhatta“. (P. IV. 6682/1924.)

A kártérítési kötelezettség kétséges voltát valószínűsíti az, hogy alperes a perben ténybeli alappal jogosan védekezett és az okozott kár mennyisége csak az eljárás során világosodott ki: fizetési késedelme vétkesnek nem tekinthető — valorizáció nincs. (P. IV. 2572/1924.) — A valorizáció kezdőpontja egybeesik a fenti gondolatmenet mérlegén jelzett vétkekesség válás időpontjával. A P. VII. 863/1924. sz. ítélet a tanács állandó gyakorlataként valorizált a fellebbezési ítélet időpontjától kezdődően „mert ezen ítélet hozatal közvetlenül megelőzően lefolytatott szakértői bizonyítás alapján meghozott ítéletből a kár mibenlétéről, s a kártérítés összegéről (alperesnek) már volt tudomása és ebben az ítéleti rendelkezésben meg is nyugodott, fizetési kötelezettségének azonban ennek dacára eleget nem tett“.

A vétkekesség, mint a valorizáció feltétele, a fogalmak konstrukciójának deplacementje következtében más jogterületen is szerepel. Pedig a